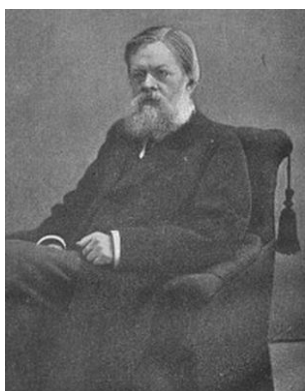


О. В. Ясь

Пипін Олександр Миколайович



ПИПІН Олександр Миколайович (Pyypin Aleksandr Nikolaevich; 25. 03(06. 04). 1833, м. Саратов, Росія — 26. 11(09. 12). 1904, Санкт-Петербург) — російський історик, літературознавець, публіцист, етнограф, археограф. Професор (1860), академік Санкт-Петербурзької АН (1898). Дійсний член НТШ (1903). Закінчив Саратовську гімназію (1849), Санкт-Петербурзький університет (1853), де й працював. 1857 захистив магістерську дисертацію «Очерк литературной истории старинных повестей и сказок русских». 1858—59 перебував у науковому відрядженні в Австрії, Великій Британії, Нідерландах, Італії, Франції, Німеччині. Член Археографічної комісії при Санкт-Петербурзькій АН (1860—66). У листопаді 1861 із групою ліберальних професорів вийшов у відставку із Санкт-Петербурзького університету, оскільки не погоджувався із новими університетськими правилами. Завдяки монографії «История славянских литератур» (Санкт-Петербург, 1879, т. 1; 1881, т. 2), підготовленій разом із *В. Спасовичем* (перекладена німецькою, французькою, чеською та ін. мовами), отримав міжнародне визнання. Співробітник російських часописів «Отечественные записки», «Современник», «Вестник Европы». Визначний представник російської культурно-історичної школи, з позицій якої критикував слов'янофільство та панславізм. Належав до противників поглинання однієї національності іншою, зокрема обстоював ідеал розвитку загальнолюдської культури, але зі збереженням національної своєрідності. У межах критики урядової політики у галузі освіти та культури запровадив у науковий обіг термін «офіційна народність», що здобув значну популярність у науковій літературі й публіцистиці кінця 19 — початку 20 ст. Брав участь у дискусіях щодо «києво-руської спадщини», відомих як «боротьба за руське первородство». Автор багатьох праць з історії слов'янських і європейських літератур, суспільно-політичної думки та соціально-

політичних рухів, історії масонства, етнографії, а також численних перекладів із багатьох європейських мов. Помітне місце у творчості П. посідала українська проблематика. Він є автором низки студій з української етнографії, історії українофільства, української літератури, польсько-українських літературних зв'язків, а також великих рецензійних статей, присвячених працям В. Антоновича, М. Грушевського, Б. Грінченка, М. Костомарова, П. Куліша, О. Огоновського та ін. Підтримував дружні взаємини з багатьма відомими українськими діячами, особливо з М. Костомаровим.

Основні праці

Очерк литературной истории старинных повестей и сказок русских. 1857; Обзор истории славянских литератур. С.-Петербург, 1865 (співавт.); Общественное движение в России при Александре: Истор. очерки. С.-Петербург, 1871; Характеристики литературных мнений от двадцатых до пятидесятих годов: Истор. очерки. С.-Петербург, 1873; Белинский, его жизнь и переписка. Т. 1. Санкт-Петербург, 1876; Сводный старообрядческий синодик. 2-е изд. С.-Петербург, 1883; Для любителей книжной старины: Библиогр. список рукопис. романов, повестей, сказок, поэм и пр., в особенности первой половины XVIII в. Москва, 1888; История русской этнографии. Т. 1—4. С.-Петербург, 1890—91; История русской литературы. С.-Петербург, 1898. Т. 1—2; 1899. Т. 3; 1902. Т. 4; Древняя письменность. С.-Петербург, 1898; Русское масонство: XVIII и первая четверть XIX в. Петроград, 1916.

Рекомендована література

1. Барсков Я. Л. Список трудов академика А. Н. Пыпина: 1853—1903. С.-Петербург, 1903;
2. *Михальчук К. П.* Открытое письмо к А. Н. Пыпину по поводу его статей в «Вестнике Европы» о споре между южанами и северянами (к истории отношений к украинству представителей прогрессивной части русского образованного общества). К., 1909;
3. *Бухбіндер Н.* Листи М. І. Костомарова до Ол. М. Пипіна // Україна. 1928. № 4.

Бібліографічний опис:

Піпін Олександр Миколайович / О. В. Ясь// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890007>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).